

Sarajevo, 15.04.2019. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINACIJSKIM TRŽIŠTIMA
08.04.2019.- 12.04.2019.

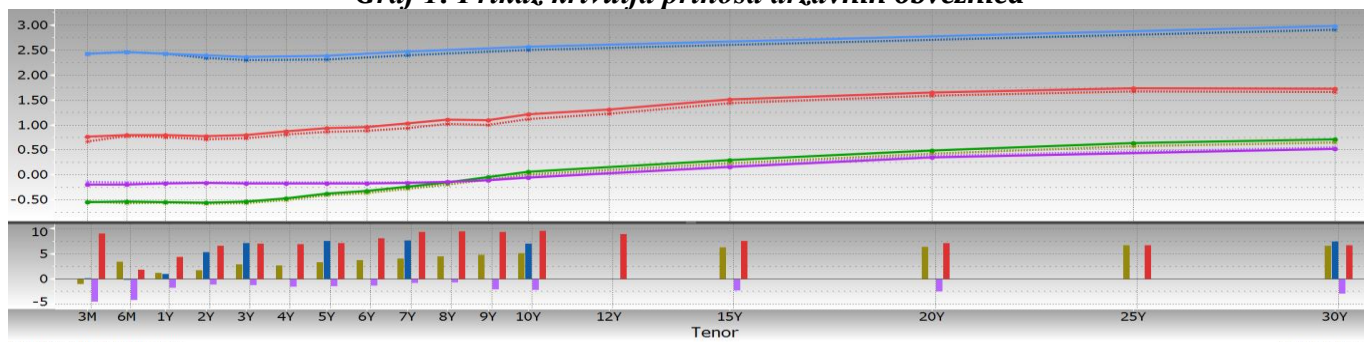
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona				SAD				Velika Britanija				Japan			
	5.4.19	-	12.4.19		5.4.19	-	12.4.19		5.4.19	-	12.4.19		5.4.19	-	12.4.19	
2 godine	-0,57	-	-0,56	↗	2,34	-	2,39	↗	0,72	-	0,78	↗	-0,15	-	-0,16	↘
5 godina	-0,41	-	-0,38	↗	2,31	-	2,38	↗	0,86	-	0,93	↗	-0,15	-	-0,17	↘
10 godina	0,01	-	0,06	↗	2,50	-	2,57	↗	1,12	-	1,21	↗	-0,03	-	-0,06	↘

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	5.4.19	-	12.4.19
3 mjeseca	-0,514	-	-0,542
6 mjeseci	-0,573	-	-0,539
1 godina	-0,527	-	-0,520

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zeleno), SAD (plavo), Velike Britanije (crveno) i Japana (ljubičasto) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 12.04.2019. godine (pune linije) i 05.04.2019. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

Proteklog tjedna je objavljeno izvješće World Economic Outlook u kojem je MMF smanjio izgleda za globalni rast na najnižu razinu od finansijske krize usljed sve slabijih izgleda u većini vodećih razvijenih ekonomija te znakova da veći carinski troškovi sve više utječu na trgovinu. Prema novim prognozama, globalno gospodarstvo će tijekom tekuće godine bilježiti rast za 3,3% u odnosu na 3,5%, koliko je prognozirano u siječnju. Ovo je ujedno i treći put da je MMF smanjio izgleda u posljednjih šest mjeseci. Prognozirana stopa rasta za sljedeću godinu ostala je nepromijenjena i iznosi 3,6%. Nove prognoze MMF-a pretpostavljaju postizanje dogovora o Brexitu, dok bi suprotno moglo utjecati na smanjenje stope rasta za tekuću godinu i više od 0,2% u odnosu na prethodne prognoze.

EUROZONA

Nakon znatno boljeg podatka Sentixovog indeksa povjerenja investitora za eurozonu, iz Sentixa je priopćeno da je ekonomska situacija u eurozoni još uvijek krhka, ali da se s poboljšanim očekivanjima trend pada smanjuje. S druge strane, MMF je u skladu sa smanjenim globalnim prognozama smanjio i prognoze gospodarskoga rasta eurozone za tekuću godinu na 1,3%, što je za 0,3% manje u usporedbi s prethodnim prognozama prije 3 mjeseca. Slabiji gospodarski rast se očekuje u nekoliko glavnih ekonomskih gospodarstava, uključujući Njemačku, Francusku i Italiju. Prognozirana stopa inflacije u eurozoni za 2019. godinu iznosi 1,3%, a za 2020. godinu 1,6%. MMF je u izvješću naveo da bi Njemačka mogla uskoro biti suočena s potrebom da ubrzano uvede fiskalne stimulativne mjere, a istodobno je

preporučeno da ECB nastavi da stimulira ekonomiju regije. Ovakve prognoze, zajedno s oživljavanjem trgovinskih tenzija između EU i SAD, te zabrinutosti oko Brexita su utjecale na pad prinosa sigurnijih obveznica eurozone, pa je tijekom proteklog tjedna prinos desetogodišnjih njemačkih obveznica ponovo zabilježio pad na razinu ispod 0%. Također, ECB je prošlog tjedna održala sjednicu na kojoj je u skladu s očekivanjima zadržala referentnu kamatnu stopu nepromijenjenu (0,0%), te se obvezala da do kraja tekuće godine neće doći do povećanja kamatnih stopa. Predsjednik Draghi je još jednom potvrdio da je ECB spremna da prilagodi sve raspoložive instrumente ukoliko za tim bude potrebe, da dostupne informacije od posljednje sjednice ECB potvrđuju slabiji gospodarski rast, da će specifični uvjeti dugoročnih targetiranih kredita (TLTRO) biti usuglašeni na dolazećim sjednicama ECB, kao i da će ECB razmotriti da li je za održavanje negativnih kamatnih stopa potrebno izvršiti određenu razinu „ublažavanja“ mogućih sporednih učinaka (ranije se već špekuliralo o mogućoj promjeni metode obračuna aktualne kamatne stope na depozite banaka, uvođenjem dodatnih razina za obračun ove kamatne stope), ali da je još uvijek rano da se donese takva odluka. Draghi je dodao da, iako se očekuje da slab trend gospodarskoga rasta nastavi tijekom ove godine, očekuje se da bi inflacija mogla dostići „moguću donju razinu“ u rujnu, te da je UV ECB prepoznalo fundamentalnu snagu ekonomije, odnosno da je procijenjena vjerojatnost recesije i dalje niska. Ipak, krajem tjedna je došlo do rasta indeksa dionica na globalnoj razini, pa je u skladu s tim zabilježen i priličan rast prinosa obveznica, a prinos desetogodišnjih njemačkih obveznica je povećan na 0,055%, što je najveća razina zabilježena od 20. ožujka. Na tjednoj razini prinosi njemačkih obveznica su povećani između 2 i 6,5 baznih bodova.

Prošli tjedan prinosi italijanskih obveznica su bilježili smanjenje usprkos smanjenim prognozama Vlade Italije (rast GDP-a je smanjen na 0,2% sa ranijih 1,0%, proračunski deficit povećan na 2,4% GDP-a, a odnos duga i GDP-a na 132,6%). Na kraju tjedna je došlo do oštrog rasta prinosa italijanskih dvogodišnjih i desetogodišnjih obveznica, ali pod utjecajem promjene obveznica koje predstavljaju benčmark za ove ročnosti. U skladu s tim, prinosi italijanskih dvogodišnjih obveznica su povećani za 19 baznih bodova, prinosi desetogodišnjih obveznica za 6 baznih bodova, dok su prinosi petogodišnjih obveznica smanjeni za preko 8 baznih bodova. Prinosi španjolskih obveznica su smanjeni za oko 5 baznih bodova, a bitno je istaći da je tijekom proteklog tjedna prinos petogodišnjih španjolskih obveznica prvi put zabilježio razinu ispod 0%.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red.br.	Ekonomski pokazatelji		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Sentix indeks povjerenja investitora – EZ	TRAVANJ	-2,0	-0,3	-2,2
2.	Trgovinska bilanca – Njemačka (u milijardama EUR)	VELJAČA	16,0	17,9	14,6
3.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G)	VELJAČA	-0,9%	-0,3%	-0,7%
4.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	VELJAČA	-0,2%	0,6%	1,7%
5.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	VELJAČA	-	0,7%	2,5%
6.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	VELJAČA	-1,1%	0,9%	-0,8%
7.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	VELJAČA	-	0,5%	-0,6%
8.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	VELJAČA	1,0%	2,8%	0,8%
9.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	VELJAČA	-	-2,0%	-8,4%
10.	Maloprodaja – Italija (G/G)	VELJAČA	-	0,9%	1,2%
11.	Stopa inflacije – Njemačka (final.)	OŽUJAK	1,4%	1,4%	1,7%
12.	Stopa inflacije – Francuska (final.)	OŽUJAK	1,3%	1,3%	1,6%
13.	Stopa inflacije – Španjolska (final.)	OŽUJAK	1,3%	1,3%	1,1%
14.	Stopa nezaposlenosti – Grčka	SIJEČANJ	-	18,5%	18,4%

SAD

Proteklog tjedna je objavljen zapisnik sa sjednice FOMC-a iz ožujka, u kojem je istaknuto da većina članova očekuje da će kretanje izgleda za ekonomski rast do kraja godine opravdati odluku Feda da zadrži referentnu kamatnu stopu na trenutnoj razini. Neki od članova su naglasili da bi se njihov stav o pitanju odgovarajućeg ciljanog raspona kamatnih stopa mogao kretati u oba smjera u ovisnosti o dolaznim ekonomskim podacima i drugim tržišnim kretanjima. Također, u zapisniku je navedeno da su pojedini

članovi izrazili zabrinutost da je kriva prinosa sada prilično ravna, te je primjetno da historijski dokazi upućuju na to da bi inverzija iste mogla signalizirati ulazak u recesiju.

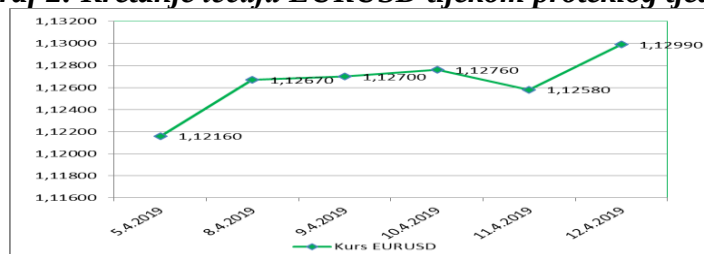
MMF je smanjio prognoze rasta američkog gospodarstva u tekućoj godini na 2,3%, što je za 0,2% manje u odnosu na siječanske prognoze, a rezultat je utjecaja zatvaranja administracije, kao i većeg smanjenja javne potrošnje od očekivanja. Za narednu godinu MMF je blago povećao prognoze stope rasta na 1,9%, što je za 0,1% više u odnosu na prethodne prognoze. MMF je priopćio da podržava odluku Feda o zaustavljanju ciklusa povećanja referentne kamatne stope. Istodobno, prognoze gospodarskoga rasta Kine tijekom ove godine su povećane na 6,3%, djelomično jer se očekivala eskalacija u trgovinskom ratu sa SAD, što se nije desilo. Ipak, stalne napetosti između SAD i Kine, kao i s drugim velikim trgovinskim partnerima i dalje predstavljaju rizik za globalnu ekonomiju. Proteklog tjedna objavljeni su i rezultati istraživanja Bloomberga, prema kojima ekonomisti očekuju da će stopa GDP-a u SAD tijekom tekuće godine iznositi 2,4%, dok se za 2020. i 2021. godinu očekuju stope rasta od 1,9% i 1,8%, respektivno. Prognozirana stopa GDP-a u prvom tromjesečju iznosi 1,6% (prethodno prognozirano 1,5%), a u drugom tromjesečju 2,6%, što je nepromijenjeno u odnosu na prethodno istraživanje. Istraživanje je pokazalo da ekonomisti očekuju da će stopa inflacije u ovoj godini iznositi 1,9% (prethodno prognozirano 1,8%), dok je prognozirana stopa inflacije za narednu godinu ostala nepromijenjena (2,2%).

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red.br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni razdoblje
1.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	OŽUJAK	1,9%	2,2%
2.	Indeks potrošačkih cijena (G/G)	OŽUJAK	1,8%	1,9%
3.	Porudžbine trajnih dobara F	VELJAČA	-1,6%	0,1%
4.	Tvorničke porudžbine	VELJAČA	-0,5%	0,0%
5.	Bloomberg indeks potrošačkog povjerenja	7. TRAVNJA	-	59,8
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	6. TRAVNJA	210.000	196.000
7.	Zahtjevi za hipotekarne kredite	5. TRAVNJA	-	-5,6%
8.	Indeks cijena uvezenih roba i usluga (G/G)	OŽUJAK	-0,6%	0,0%
9.	Indeks cijena izvezenih roba i usluga (G/G)	SIJEČANJ	-	0,6%
10.	Mjesečno stanje proračuna (milijardi USD)	OŽUJAK	-181,0	-146,9

USD je tijekom proteklog tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD povećan s razine od 1,1216 na razinu od 1,1299.

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

VELIKA BRITANIJA

EU lideri su uspjeli da postignu sporazum o produženju Brexita do 31. listopada, uz revidiranje u lipnju. Ovaj novi rok znači da će Velika Britanija napustiti EU prije nego naredni saziv Europske komisije počne s radom. Kancelarka Merkel je izjavila da je ovo produženje u interesu EU, međutim, zvaničnik ureda predsjednika Macrona je izjavio da premijerka May na hitnom EU samitu nije dala „dovoljno garancija“ kojima bi se opravdalo duže odlaganje Brexita, dok je Macron prije sastanka istaknuo da su građani Velike Britanije donijeli odluku da napuste EU, te da nije do njih da čine bilo što, što bi to preveniralo. Predsjednik Vijeća EU Tusk je izjavio da će tijekom ovog razdoblja produženja Brexita sve aktivnosti biti u rukama Velike Britanije, te je dodao da oni još uvijek mogu ratificirati sporazum o povlačenju u kojem slučaju produženje može da bude prekinuto. Tusk je, također, izjavio da Velika Britanija treba preispitati strategiju ili odlučiti da opozove članak 50. Ugovora o osnivanju EU ili sveukupno otkazati Brexit.

Ministar ekonomije Njemačke Peter Altmaier je izjavio da su lideri EU Velikoj Britaniji dali dodatnih šest mjeseci za napuštanje EU bloka, što je dobar potez koji će omogućiti EU da se fokusira na druga hitna pitanja. Premijerka May je izjavila da postizanje kompromisa oko Brexita s opzijom neće biti jednostavno, ali obje strane treba da rade zajedno kako bi omogućile Brexit. Pravobranilac Geoffrey Cox je izjavio da će Vlada Velike Britanije saslušati bilo koje sugestije koje bude opozicija dala vezano za Brexit, uključujući i drugi referendum. Šestomjesečno odlaganje Brexita je umanjilo učinke „strašnog ishoda“ Brexita bez sporazuma koji bi mogao dodatno pojačati pritiske na usporenje globalnog rasta, ali ne čini ništa da pomjeri neizvjesnosti oko konačnog ishoda, smatra direktorica MMF-a Lagarde. Štoviše, trenutni dogovor neće riješiti probleme koji već postoje između EU i Velike Britanije, dodala je Lagarde prilikom obraćanja na konferenciji MMF-a i Svjetske banke u Vašingtonu.

Guverner BoE Carney je izjavio da je neizvjesnost s kojom se suočavaju kompanije u Velikoj Britaniji prešla granice, pod utjecajima Brexita, što se negativno odrazilo na investicije i ostavilo je dugoročne posljedice vezano za produktivnost.

MMF je u svojim prognozama istaknuo da čak i u slučaju relativno urednog Brexita bez sporazuma, bez kašnjenja u dijelu sporazuma o granicama, kao i minimalnih financijskih previranja, ekonomija bi mogla bilježiti rast od 3,5% do kraja 2021. godine, što je manji rast nego onaj koji bi se ostvario u slučaju glatkog Brexita. Rast trgovinskih barijera ima momentalni utjecaj na domaću i inozemnu tražnju, smatra MMF. U izvješću MMF-a, koji je tijekom proteklog tjedna objavljeno, navedeno je da se u slučaju najgoreg scenarija Brexita bez sporazuma mogu očekivati gubici u ekonomiji u visini 4% GDP-a do 2021. godine. MMF je smanjio očekivanja ekonomskog rasta za Veliku Britaniju u ovoj godini na 1,2% s prethodnih 1,5%, koliko su ova očekivanja iznosila prije tri mjeseca, a ujedno su najslabija od 2009. godine. Za 2020. godinu očekuje se oporavak rasta na 1,4%. Ovaj rast je za obje godine lošiji u odnosu na projektovani rast za eurozonu.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji		Očekivanje	Stvarno	Prethodno
				stanje	razdoblje
1.	Očekivanje inflacije u narednih 12 mjeseci	VELJAČA	-	3,2%	3,2%
2.	Trgovinska bilanca (u mlrd GBP)	VELJAČA	-12,876	-14,112	-14,623
3.	Industrijska proizvodnja (G/G)	VELJAČA	-0,9%	0,1%	-0,3%
4.	Prerađivački sektor (G/G)	VELJAČA	-0,6%	0,6%	-0,7%
5.	Građevinski sektor (G/G)	VELJAČA	2,3%	3,3%	2,2%
6.	GDP (M/M)	VELJAČA	0,0%	0,2%	0,5%
7.	Uslužni sektor (M/M)	VELJAČA	0,1%	0,1%	0,3%

Tijekom proteklog tjedna GBP je deprecirala u odnosu na EUR, dok je aprecirala u odnosu na USD. Tečaj EURGBP je zabilježio rast s razine od 0,86039 na razinu od 0,86409, dok je tečaj GBPUSD povećan s razine od 1,3038 na razinu od 1,3074.

JAPAN

BoJ je početkom proteklog tjedna objavila smanjene prognoze gospodarskoga rasta za tri od ukupno devet regija u zemlji, što predstavlja najveći broj smanjenja u posljednjih šest godina. Ključni uzrok revidiranja prognoza je slaba potražnja u Kini, što je znak da će izgledi za oporavak japanskog gospodarstva ovisiti o tome koliko će brzo mjere poticaja iz Kine pomoći domaćem gospodarstvu.

Također, MMF je smanjio projekcije gospodarskog rasta Japana u tekućoj godini za 0,1%, na 1,0%, a nakon što su u siječnju iste povećane za 0,2%. Najveći utjecaj na smanjenje prognoza imaju potencijalni učinci planiranog povećanja poreza na promet u listopadu. Ekonomski analitičari su istaknuli da je Japan izbjegao recesiju zahvaljujući snažnoj poslovnoj potrošnji, te da bi u slučaju da japansko gospodarstvo počne naglo slabiti, premijer Abe mogao ponovo odgoditi planirano povećanje poreza na promet ili ponuditi skroman rast fiskalne potrošnje.

Prema rezultatima istraživanja Bloomberg, objavljenim krajem prošlog tjedna, ekonomski analitičari su smanjili prognoze stope GDP-a za tekuću godinu na 0,7% sa 0,8%, koliko je prethodno prognozirano, a što je ujedno i najniža stopa rasta od 2017. godine. Za 2020. i 2021. godinu prognozirane godišnje stope GDP-a od 0,5% i 0,8%, respektivno, ostale su nepromijenjene u odnosu na prethodne prognoze.

Istodobno, ekonomisti su smanjili prognoze stope inflacije, te se očekuje da će ista u tekućoj godini iznositi 0,9% (prethodno prognozirano 1,0%), a u 2020. godini 1,2% (prethodno prognozirano 1,3%).

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno	Prethodno	
			stanje	razdoblje	
1.	Trgovinska bilanca (u mlrd JPY) P	VELJAČA	591,3	489,2	-964,8
2.	Tekući račun (u mlrd JPY)	VELJAČA	2.633,5	2.676,8	600,4
3.	Monetarni agregat M2 (G/G)	OŽUJAK	2,4%	2,4%	2,4%
4.	Monetarni agregat M3 (G/G)	OŽUJAK	2,1%	2,1%	2,1%
5.	Porudžbine strojnih alata (G/G) P	OŽUJAK	-	-28,5%	-29,3%
6.	Osnovne strojnih porudžbine (G/G)	VELJAČA	-4,6%	-5,5%	-2,9%
7.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	OŽUJAK	1,0%	1,3%	0,9%
8.	Indeks potrošačkog povjerenja	OŽUJAK	41,5	40,5	41,5

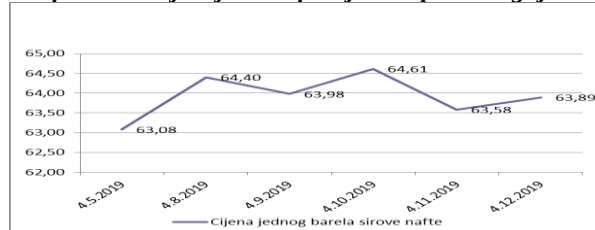
JPY je tijekom proteklog tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast s razine od 125,30 na razinu od 126,57. JPY je, također, deprecirao u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast s razine od 111,73 na razinu od 112,02.

NAFTA I ZLATO

Na otvaranju njujorške burze u ponedjeljak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 63,08 USD (56,24 EUR). Tijekom tjedna cijena nafte se kretala u uzanom rasponu između 63 i 64,6 USD po barelu. Tijekom trgovanja u ponedjeljak cijena nafte je bilježila rast pod utjecajem deprecijacije USD, kao i krize u Libiji. Ministar energije Rusije Novak je izjavio da očekuje da će se tržište nafte u drugoj polovici godine stabilizirati, te da neće biti potrebe za produženjem plana smanjenja ponude ovog energenta. Predsjednik Rusije Putin je izjavio da je ta zemlja zadovoljna trenutnom cijenom nafte, ali je dodao da ne podržava nekontrolirano povećanje cijene sirove nafte koja bi mogla da ugrozi industrije drugih zemalja. Putin je istaknuo da će Rusija koordinirati s OPEC-om, te da će se odluke donositi u ovisnosti o situaciji na tržištu. O tome će se diskutirati na narednom sastanku OPEC-a, koji će se održati u lipnju. Ministar energije Saudijske Arabije Khalid Al-Falih je izjavio da vjerojatno neće biti potrebe da ubuduće ova zemlja trebati smanjuje proizvodnju s obzirom na to da se tržište pravilno usmjerava. Proizvodnja nafte od strane OPEC-a je smanjena za više od 500.000 barela tijekom ožujka, te se našla na najnižoj razini od veljače 2015. godine, uglavnom pod utjecajem smanjenja ponude od strane Saudijske Arabije većeg u odnosu na ono na koje se obvezala, ali i zbog krize u Venecueli i sankcijama, koje su teže pogodile ponudu nafte ove zemlje u odnosu na prethodne mjeseci. Cijena nafte je u ovoj godini povećana za 40%, nakon što su se članice OPEC-a i njegovi partneri, uključujući Rusiju, pridržavale plana smanjenja obujma ponude.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 63,89 USD (56,44 EUR).

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

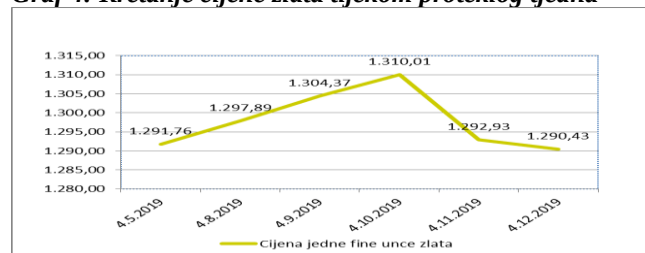

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.291,76 USD (1.151,71 EUR).

Cijena zlata je do srijede proteklog tjedna bilježila rast, nakon čega je, uglavnom pod utjecajem aprecijacije USD, došlo do pada cijene. Na rast cijene ovog plemenitog metala utjecaj su imale smanjene prognoze globalnog rasta koje je objavio MMF. MMF je smanjio očekivanja globalnog ekonomskog rasta na najnižu razinu od financijske krize, što je pojačalo tražnju za sigurnim investicijama. Prema prognozama MMF-a, globalna ekonomija usporava brže nego što se očekivalo, a što bi moglo zahtijevati od svjetskih lidera da koordiniraju stimulativne mjere. Također, na rast cijene zlata početkom tjedna utjecale su i posljednje prijetnje predsjednika SAD Trumpa uvođenjem carina na uvoz iz EU u vrijednosti od 11 milijardi USD, dok su trgovinski pregovori s Kinom ostali nepromijenjeni. Cijena jedne fine unce zlata je od četvrtka počela da bilježi pad, nakon što su objavljeni pozitivni ekonomski pokazatelji za SAD koji su ujedno doprinijeli i aprecijaciji USD. Krajem tjedna cijena zlata je nastavila da se smanjuje, nakon što su objavljeni snažniji podaci o kreditiranju u Kini. Ipak, zlato i dalje ima određenu podršku kroz pojačane kupovine zlata od strane Narodne banke Kine, kao i pesimističnih prognoza glavnih središnjih banaka. Podaci s tržišta SAD su potakli jačanje USD, što je utjecalo na pojačanu prodaju zlata, te se i cijena ovog plemenitog metala održala ispod razine od 1.300 USD po unci.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.290,43 USD (1.142,07 EUR).

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

Pripremili:
Služba Front Office
Odjeljenje za bankarstvo

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je utemeljen na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantirati njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.